

JULKISEN HALLINNON TIETOHALLINNON NEU-VOTTELUKUNNASTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUS MUUTTAMINEN

1 Taustaa

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta säädetään julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011, tietohallintolaki) 5 §:ssä. Julkisen hallinnon tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi on ministeriöiden ja kunnallishallinnon pysyvänä yhteistyö- ja neuvotteluelimenä valtiovarainministeriön yhteydessä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA). Neuvottelukunta on valtion viranomaisten, Kansaneläkelaitoksen ja kunnallisten viranomaisten pysyvä yhteistyö- ja neuvotteluelin. Neuvottelukunnassa voi tarvittaessa olla myös muiden julkisen hallinnon tietohallinnon edistämiseen osallistuvien toimijoiden edustajia. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan tehtävänä on tietohallintolain 5 §:n mukaan edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palveluiden tuotantotapojen uudistamista ja käyttöönottoa tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä sekä antaa julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia suosituksia. Säännökset neuvottelukunnan päätöksenteosta ja toiminnan järjestämisestä sekä tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ensimmäisen kerran julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta on säädetty valtioneuvoston asetuksella vuonna 1988. Asetus uudistettiin vuonna 2006 (145/2006). Uudistuksella neuvottelukunnan tehtävät ajantasaistettiin ja täsmennettiin vastaamaan pääministeri Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman tavoitteita.

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta annettu valtioneuvoston asetus annettiin uudelleen helmikuussa 2013 (163/2013). Asetus annettiin uudestaan sen vuoksi, että neuvottelukuntaa koskevasta asetuksenantovaltuudesta oli säädetty 1.9.2011 voimaan tullessa tietohallintolaissa. Asetuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä säännöksiä täsmennettiin vastaamaan tietohallintolain tavoitteita ja säännöksiä. Tuolloin valmistumassa oli julkisen hallinnon tieto- ja viestintäteknikan (ICT) hyödyntämisen strategia, jonka tukemiseksi asetuksen sisältöä muutettiin. Sisällöllisten uudistusten tavoitteena oli parantaa neuvottelukunnan toimintaedellytyksiä ja tehostaa sen toimintaa tekemällä täsmennyksiä neuvottelukunnan kokoonpanoon ja mahdollistaa sen muokkaamista tarpeita vastaavaksi.

Voimassaolevaa vuonna 2013 annettua asetusta julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta on tarkoitus täsmentää neuvottelukunnan uudelleen asettamisen yhteydessä. Julkisen hallinnon tieto- ja viestintäteknistä toimialaa koskeva lainsäädäntö on vuoden 2013 jälkeen täydentynyt muun muassa 1.1.2014 voimaan tulleella lailla valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä (1226/2013). Tietohallintolain säännökset yhteisistä tieto- ja viestintäteknisistä palveluista on siirretty kyseessä olevan lakiin. Toimintaympäristöä on muuttanut myös valtioneuvoston kansliaan perustettu valtioneuvoston hallintoyksikkö.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman yhtenä kärkihankkeena on digitalisoida julkiset palvelut. Hallituskauden tavoitteeksi on asetettu, että määrätietoisella johtamismallilla on kehitetty käyttäjälähtöiset, tuottavuutta ja tuloksellisuutta nostavat yhden luukun digitaaliset julkiset palvelut. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on syytä tarkastella julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan tehtäviä, kokoonpanoa sekä sen alla toimivien jaostojen roolia.

Hallitusohjelmaan sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon ja aluehallinnon uudistus. Tämä uudistus vaikuttaa merkittävästi myös julkisen hallinnon tietohallinnon johtamis- ja ohjausrakenteisiin ja sitä kautta myös neuvottelukunnan rooliin julkisessa hallinnossa.

Neuvottelukunnan toimikausi on tietohallintolain 5 §:n 1 momentin mukaan kolme vuotta. Neuvottelukunnan meneillään oleva kolmen vuoden toimikausi on 28.2.2013 – 28.2.2016.

2 Toimintaympäristö

Julkisen hallinnon tietohallinnon yleistä kehittämistä sekä ohjausta ja julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämistä ja varmistamista varten valtiovarainministeriöön perustettiin JulkICT-toiminto vuonna 2011. Valtiovarainministeriön tukena julkisen hallinnon tietohallinnon ohjaamisessa ja julkisen hallinnon viranomaisten yhteistyöelimenä on toiminut julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA. Valtion IT-toiminnan yhteistyötä varten on asetettu Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmä (TIETOKEKO) ja Valtionhallinnon tieto- ja kyber turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI). Yhteistyöelimillä on ollut tärkeä rooli kehittämisen koordinoinnissa, tiedonvaihdossa sekä verkostomaisessa yhteistyössä.

Tietohallintolaki on ollut voimassa yli neljä vuotta. Sen edellyttämää kokonaisarkkitehtuuria on suunniteltu ja kuvattu etenkin suurissa valtionhallinnon organisaatioissa, suurissa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä. Valtiovarainministeriö on tukenut kokonaisarkkitehtuurityötä informaatio-ohjauksella, järjestämällä koulutusta ja rahoittamalla kehityshankkeita. Tietohallintolain nojalla valtioneuvosto voi säätää asetuksella julkisen hallinnon tietohallinnon yhteisestä kokonaisarkkitehtuurista. Näitä asetuksia ei ole vielä annettu. Tietohallintolain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus lausuntomenettelystä tietohallinnon hankintoja koskevista asioissa (1249/2014).

JUHTAn puitteissa valtiovarainministeriö voi koordinoita valtion, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen tietohallintotoiminnan kehittämistä. Valtiovarainministeriön päätöksellä JUHTA:n antama tietohallintoa koskeva suositus voidaan vahvistaa JH-standardiksi, joka voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella viranomaisia velvoittavaksi. JHS-järjestelmässä tuotetaan kahdentyyppisiä suosituksia: hyvien käytäntöjen kuvauksia eli menetelmäohjeita ja teknisiä eritelmiä. Näistä jälkimmäiset ovat riittävän yksityiskohtaisia ja yksiselitteisiä asetusvalmistelun pohjaksi. Tietohallintolain 6 §:n mukaisia julkisen hallinnon tietohallinnon standardeja ei ole vielä annettu, vaikka standardiksi kelpaavia teknisen eritelmän muotoon kirjoitettuja suosituksia on laadittu. Vuosina 2011 – 2014 on hyväksytty kaikkiaan 15 JHS-suositusta ja useita JHS-hankeita on käynnissä.

JUHTA toimintakauden 2013 – 2016 aikana pysyviä jaostoja ovat olleet JHS-jaosto, perustietovarantojaosto (PERTIVA) ja julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurijaosto (JHKA). Lisäksi JHS-jaoston alaisia työryhmiä on ollut toiminnassa keskimäärin noin 12, JHKA-jaoston alaisia käsite-, tietomalli- ja sanastotyöryhmien lukumäärä on vaihdellut 10-20 välillä ajankohdasta riippuen. Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin kohdealueiden työryhmien määrä on vaihdellut 5-10 välillä. PERTIVA:n yhteydessä on toiminut tietosuojan ydintyöryhmä.

3 Ehdotuksen tavoitteet

JUHTA:n, jaostojen ja työryhmien toimintaa on tarkoitus tiivistää sekä saada tehokkaammin koordinoituksi ja toimintaa ohjaavaksi. JUHTA:n kokoonpano on tarkoitettu pienentämään oleellisesti, jotta tehtävien käsittely ja päätöksenteko saadaan tehokkaammaksi sekä vuorovaikutusta lisättyä. Kokoonpano olisi yhteensä noin 12-14 jäsentä. Jaostojen ja työryhmien määrää on myös tarkoituksenmukaista supistaa, jotta koordinaatio ja tiedonvaihto poikkihallinnollisesti tehostuisi. Jaostoja tulisi olemaan jatkossa yksi, ohjaava asiantuntijajaosto. Jaoston yhteydessä toimisi valmisteleva sihteeristö sekä jaoston että JUHTA:n asioiden valmistelussa. Jaostossa käsiteltäisiin teemakohtaisesti nykyisten jaostojen sisältöasiat. Jaoston yhteyteen perustetaan tarvittaessa aihealuekohtaisia työryhmiä, jotka voivat toimia tietyn aiheen tukena määräjän.

Tavoitteena on yhtenäistää julkisen hallinnon tietohallinnon ja ICT:n informaatio-ohjaukseen liittyviä suosituksia ja linjauksia. Asetukset, mahdolliset standardit, JHS-suositukset, arkkitehtuurilinjaukset, viitearkkitehtuurit, sanastotyö, VAHTI-ohjeistus ja muu informaatio-ohjaus on tarkoituksenmukaista toteuttaa saman loogisen käsittely- ja julkaisuprosessin mukaisesti. Hallituksen kärkihankkeet ja digitalisaation edistämiseen liittyvät ohjelmat tulevat myös huomioitaviksi JUHTA:n uudistettavassa toimintamallissa.

JUHTA:n ja sen alaisten jaostojen ja työryhmien toiminnan tiivistämisellä ja tehostamisella sekä informaatio-ohjauksen toimintatapojen yhtenäistämällä parannetaan edellytyksiä tukea hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden ja rakenneuudistusten toimeenpanoa sekä eri yhteistyöelinten toiminnan koordinoitua.

4 Muutosehdotukset

Asetuksen 1 § ehdotetaan säilytettävän nykyisellään. JUHTA:n toiminnan tavoitteena 1 §:n mukaan on tukea julkisen hallinnon tietohallinnon strategisesta ohjaamisesta ja koordinoitua sekä edistää julkisten palvelujen saatavuutta, tehokkuutta ja laatua tasapuolisesti koko maassa.

Asetuksen 2 § ehdotetaan säilytettävän nykyisellään. Kokoonpano muodostetaan pariteettiperiaatteella valtionhallinnon (ml. Kansaneläkelaitoksen) ja kunnallisten viranomaisten kesken. Neuvottelukunnassa voi olla enintään 30 jäsentä. Tarkoitus on, että neuvottelukunnan jäsenille nimetään henkilökohtaiset pysyvät varajäsenet. Valtiovarainministeriö nimeää enintään 15 jäsentä ja heille varajäsenet Suomen Kuntaliiton esittämistä, ja enintään 15 jäsentä ja heille varajäsenet valtionhallinnon edustajista. Pykälä antaa mahdollisuuden myös oleellisesti pienempään jäsenmäärään, kunhan ns. pariteettiperiaate säilytetään. Tarkoituksena on, että neuvottelukunnassa olisi 1.

maaliskuuta 2016 alkavalla toimikaudella jäseniä noin puolet enimmäisjäsenmäärästä.

Asetuksen 3 §:ssä säädetään täsmentävästi niistä tehtävistä, joita JUHTA tekee tietohallintolain 5 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien lisäksi. Asetuksen 3 §:ssä luetellaan toimintatavat, joilla neuvottelukunta voi toteuttaa sille annettua tehtävää.

Asetuksen 3 §:n 1 kohta ehdotetaan säilytettävän ennallaan.

Asetuksen 3 §:n 2 kohdasta poistettaisiin lakiteknisesti tarpeettomana viittaus julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettuun lakiin (634/2011). Jatkossakin JUHTA:n tehtävänä on edistää ja seurata kokonaisarkkitehtuurityötä ja yhteentoimivuuden kehittämistä. JUHTA voi käytännössä edistää näitä muun muassa laajentamalla ja syventämällä kokonaisarkkitehtuurimenetelmän käyttöä ja siihen liittyvää osaamista julkisessa hallinnossa, julkaisemalla koko julkista hallintoa koskevia kokonaisarkkitehtuurikuvauksia, vahvistamalla yhteentoimivuuden kuvauksia ja määrittelyjä sekä antamalla näitä koskevia JHS-suosituksia.

Asetuksen 3 §:n 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että JUHTA:n tehtävänä olisi seurata ja edistää julkisen hallinnon tietojen ja tietoaineistojen käyttöä. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena olisi laajentaa JUHTA:n tehtäväkenttää koskemaan myös muita kuin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuihin tietojärjestelmiin talletettuja tietoja. Tietojen käytön edistämisen kannalta rajausta ei ole ajanmukainen ja tarkoituksenmukainen.

Asetuksen 3 §:n kohdat 4-6 ehdotetaan säilytettävän ennallaan.

Asetuksen 3 §:n 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että seurantatehtävää laajennetaan tietohallintohankkeista laajemmin julkisen hallinnon ICT-toiminnan edistymisen ja kustannuskehityksen seurantaan.

Asetuksen 3 §:n 8 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus tietohallintolain 11 § 1 momenttiin. Kyseinen lainkohta on siirretty valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain (1226/2013) 3 §:ään. Ehdotetun säännöksen mukaan olisi kuitenkin edelleen ennen sähköisen asioinnin ja hallinnon tukipalvelujen käytön vähimmäislaajuutta koskevan valtioneuvoston asetuksen antamista asiassa kuultava JUHTA:a.

Asetuksen 4 §:n mukaan neuvottelukunta voi asettaa tehtäviensä toteuttamiseksi jaostoja. Nykyisen asetuksen 4 §:n 1 momentissa mainitaan pysyvinä jaostoina JHS-jaosto, Perustietovarantojaosto (PERTIVA) ja Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurijaosto (JHKA). Asetuksen 4 § 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi pysyvät jaostot. Neuvottelukunnan toimintaa halutaan muuttaa kevyempään ja joustavampaan suuntaan, ja jaostojen määrää voitaisiin säädellä tarpeen ja tilanteen mukaisesti. Nykyisten jaostojen tehtävät ja sisältö säilyisivät käytännössä myös uudessa rakenteessa. Esimerkiksi tehtävien ohjausta ja koordinoitua voitaisiin järjestellä joustavammin ja keskitetymin.

Asetuksen 4 § antaa neuvottelukunnalle mahdollisuuden teettää erillisiä tehtäviä ja selvityksiä. Selvitysten tulisi tukea neuvottelukunnan tavoitteiden toteuttamista, ja tätä mahdollisuutta neuvottelukunnan tulisi käyttää nykyistä monipuolisemmin.

5 Muutosehdotuksen valmistelu

Ehdotettu asetusta on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Asetusluonnosta käsiteltiin JUHTA:n 14.10.2015 kokouksessa sekä erillisessä asetuksen käsittelyyn keskittyneessä kokouksessa 29.10.2015. Asetuksen täsmentämistä ja kokoonpanon muutoksia on käsitelty lisäksi Tietohallinnon kehittämis- ja koordinaatioryhmän kokouksessa 26.11.2015 ja JUHTA:ssa 8.12.2016.

Valtiovarainministeriö pyysi --.2015 asetustalonnoksesta ja neuvottelukunnan asettamispäätöksen luonnoksesta lausuntoa ministeriöiltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, tietosuojavaltuutetulta, Valtiokonttorilta, Suomen itsenäisyyden juhlarahastolta (Sitra) ja teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekesiltä. Suomen kuntaliittoa pyydettiin tarvittaessa kuulemaan myös neuvottelukuntaan nimeämiään organisaatioita.

Lausunnon antoivat --.

6 Voimaantulo

Neuvottelukunnan toimikausi on kolme vuotta. Nykyisen Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan toimikausi päättyy 29.2.2016. Uusi neuvottelukunta asetetaan ehdotetun valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä ajalle 1.3.2016 – 28.2.2019.

Neuvottelukunnan toiminta rahoitettaisiin vuosina 2016 – 2019 valtion talousarvion momentilta 28.90.20. Valtiovarainministeriö tekee neuvottelukunnan toimintaa koskevat rahoituspäätökset.

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta annetun asetuksen muutokset esitetään tulevan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2016.